

מאמר
וספרתם לכם – ה'תשל"ו

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור ללי"ג בעומר, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ וכ"י ר' יהודא ליב ז"ל

בהרה"ח הרה"ת ר' יעקב יוסף שו"ב ז"ל

רסקין

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע במדינת מרוקו

למעלה מארבעים וארבע שנים

נפטר אור ליום ב'

לסדר "ושמרו את משמרת גוי אני ה' מקדשם"

י"ב אייר, ה'תשס"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

הוספה

בי"ה. כטי אייר תשי"ד

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ כוי מוה"ר יעקב דוב שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — ובל"נ כשאחי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו לאריכות ימים ושנים טובות, טובות הן בגשמיות והן ברוחניות,

ובימים אלו דהכנה לקבלת התורה, שהיתה הן הכנת הנשמה וכמבואר בזהר בהענין דספירה שספרו בני"י בצאתם ממצרים עד קבלת התורה שהי' בזה ענין של טהרה, וכן הכנת הגוף וכמסופר במדרש שבעת קבלת התורה הנה נתרפאו כל החולים והבעלי מומים, הרי יזכהו השי"ת לבשר בשוי"ט בכל הנ"ל. בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות מתוך בריאות הגוף ובריאות הנשמה.

מוה"ר יעקב דוב: גאנטמאן, לי אנדזעלעס.
 וכמבואר בזהר בהענין דספירה .. טהרה: זח"ג צו, סע"א ואילך.
 וכמסופר במדרש שבעת קבלת התורה .. נתרפאו כו': במדב"ר פ"ז, א. וש"נ.

כס"ד.

פתח דבר

לקראת ל"ג בעומר הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה וספרתם לכם גו' שנאמר בהתועדות יום א' פ' אמור, ב' אייר, תפארת שבתפארת ה'תשל"ו (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

נש"ק פ' אמור, י"ג אייר, ה'תשע"ו (ופרצה),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק" ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

(י) **וזהו** וספרתם לכם ממחרת השבת, שפירושו ממחרת הפסח⁹, שנקודתו היתה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו (והגילוי הי' באופן שגאלם, הן נה"א והן נה"ב והן גופו וחלקו בעולם, הנה מיד לאחר יום הראשון דפסח הוצרכה להתחיל העבודה עם נה"ב באופן מסודר, יום אחר יום כו' (כיון שהגילוי הי' באופן דמשכני, לשון יחיד, כנ"ל ס"ח), אבל באופן שבכל יום ויום ניכר הענין דיצי"מ [כמ"ש³⁶ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ועאכו"כ כשעומד בעבודת ההכנה דבהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה¹⁴] שהי' באופן של דילוג וקפיצה, וענין זה נמשך גם בכל עבודותיו³⁴ [וכמשנ"ת בארוכה במאמרים שלפנ"ז¹⁰⁴ שדורשים שכל עניני העבודה יהיו דרך דילוג וקפיצה, הן בענין דקרבן פסח, הן ביום צאתך מארץ מצרים, הן בענין דתעבדון את האלקים על ההר הזה ובהכנה לזה], גם במשך ספה"ע, שהיא בתכלית השלימות, כיון שבכל פעם ניכר ענין של דילוג וקפיצה. וזהו משנת"ל¹⁰⁵ שהענין דספה"ע הוא באופן דוספרתם לכם, היינו, להמשיך ב"לכם" — שכפי שנמצאים באמצע העבודה עם נה"ב — ענין הספירות, מלשון אבן ספיר, שיאירו לכם. וזוהי ההכנה לענין דמקפץ על הגבעות שנמשך בפרטיות בשעת מ"ת בחג השבועות.

ויש גם לקשר ענין זה עם המאמר הידוע של בעל יום ההולדת, כ"ק אדמו"ר מהר"ש¹⁰⁶: די וועלט זאָגט אַז מען קען ניט אַרונטער דאַרף מען אַריבער, און איך זאָג אַז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער, שזוהו אופן העבודה של דילוג וקפיצה.

ועי"ז שכל עניני העבודה נעשים באופן של דילוג וקפיצה, הרי זה פועל שגם הקב"ה מדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות — בנוגע למ"ת (כנ"ל), ועד לקול דודי הנה זה בא³², לשון עתיד, כפירוש המדרש¹⁰⁷ שקאי על הגאולה העתידה, ובקרום ממש, שתהי' באופן דמדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו. ויוליכנו קוממיות לארצנו.

תוכן המאמר

פסח — רצוא ושבועות — טוב, וביניהם — העבודה דספירת העומר (ס"ב)

ובהקדים נקודת הענין דמ"ת — עליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה, ולכן גם ההכנה מצד האדם צריכה להיות הן מצד נשמתו (עליונים), והן מצד נפשו הבהמית גופו וחלקו בעולם (תחתונים). וכיון שאני המתחיל, צ"ל תחילה הגילוי מלמעלה — נגלה עליהם ממ"ה הקב"ה, שפעל היציאה ממצרים באופן של דילוג וקפיצה (ס"ג)

יצי"מ בעבודה בכל יום — בעבודת התפלה, שאבות תקנום, שענינם אהבה (אברהם) ויראה (יצחק) ורחמים (יעקב), שזהו שיש בתפלה פסוקי אהו"ר, ע"י ההתבוננות בגדלות ה' כו', וכן פסוקי רחמים — לעורר רחמים רבים על נפשו, אם ההתבוננות לא הועילה שיתעורר באהו"ר, בגלל שקשור מאד בהבלי העולם (ס"ד)

יש התבוננות שצריכה להועיל גם למי ששקוע בהבלי העולם — כמבואר בד"ה מי כמוכה בא"לים ה', בב' הפירושים: (א) שלילת ענין השיתוף, כיון שגם המלאכים שלוחי ההשפעה אינם בעלי בחירה, אלא רק כגרון ביד החוצב בו, (ב) שלילת מציאות נוספת (אפילו לא מציאות של גרזן בלבד) — „אין עוד מלבדו“, כיון שהקב"ה מהוה ומחי' ומקיים את כל המציאות בכל רגע מחדש — שלכן אין מקום להיות שקוע בהבלי העולם (ס"ה"ז) הצורך בענין ההתבוננות הוא כדי לפעול על נה"ב, כיון שהגילוי שביצי"מ הי' לנה"א בלבד — „משכני" לשון יחיד, וצ"ל „אחריך נרוצה“, לשון רבים, גם נה"ב. וזהו ענין העבודה דספירת העומר — משעורים, מאכל בהמה, בירור נה"ב מלמטה למעלה בכל פרטי שבעת המדות כפי שכלולים משבע (ס"ח) העבודה דספה"ע היא באופן של דילוג וקפיצה, וזוהי ההכנה לענין דמקפץ על הגבעות שנמשך בפרטיות בשעת מ"ת (ס"י)

(104) ד"ה קול דודי דש"פ מצורע ודי"א ניסן; ד"ה ונחה; ד"ה ובראשי חדשיכם; וד"ה כה אמר ה' השמים כסאי. (105) בהתחלת המאמר. (106) הובא באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד. (107) שהש"ר עה"פ.

בס"ד. יום א' פ' אמור, ב' אייר, תפארת שבתפארת, ה'תשל"ו

(הנחה בלתי מוגה)

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה¹, ומסיים² תספרו חמישים יום, ואז הוא יום הביכורים³, חג השבועות⁴, זמן מתן תורתנו⁵. ומבאר רבינו הזקן בד"ה זה בלקו"ת דפרשתנו⁶, ש"וספרתם הוא לשון בהירות, כמו אבן ספיר, וכן עשר ספירות הוא לשון בהירות" (דא' הפירושים⁷ בשם ספירה הוא מלשון ספיר ובהיר, שיינען). וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת, היינו, שיאירו בכם⁸ (עס זאָל אין איך אַרײַנשיינען) הענינים שמתחילים ממחרת השבת, שפירושו⁹ ממחרת הפסח (יום צאתך מארץ מצרים), שהוא יום הביאכם את עומר התנופה (היינו שהבאת העומר היא באופן של תנופה, להעלותו למטה למעלה, כמ"ש¹⁰ והניף את העומר), ואז מתחיל הענין דוספרתם, ונמשך במשך שבע שבתות (ובאופן של שלימות) תמימות, עד להשלימות דתספרו חמישים יום (עוד יותר משבעה שבועות) — תספרו (גם) מלשון בהירות, היינו, שבנ"י פועלים בזה ענין הבהירות (עס זאָל לייכטן און שיינען), ואז מגיע הענין והזמן דמתן תורתנו (וכפשטות הענין, שהקביעות דזמן מ"ת אינה תלויה בימי החודש, שיכול להיות פעמים בחמשה, פעמים בששה ופעמים בשבעה¹¹, אלא קביעותו תלויה בחמישים לעומר¹²). והיינו, שהענין שמקשר את חג הפסח, זמן חרותנו, עם חג השבועות, זמן מתן תורתנו¹³ (שזוהי התכלית דיצי"מ, כמ"ש¹⁴ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה) הוא — וספרתם לכם וגו', שעי"ז באים לתכלית השלימות דמ"ת.

- 1) פרשתנו (אמור) כג, טו.
- 2) שם, טז.
- 3) פינחס כח, כו.
- 4) פ' ראה טז, י.
- 5) נוסח התפלה והקידוש.
- 6) לה, ב.
- 7) ראה אורה"ת תשא ע' איתתגב ואילך.
- 8) אמור ע' קסז ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ע' ע ואילך. סה"מ תרל"ח ע' סה ואילך. המשך תער"ב ח"א פק"ד. ד"ה וספרתם לכם תשל"ו.
- 9) ראה גם "התמים" חוברת ו ע' צה
- 10) [שטו, א], הועתק ב"היום יום" י אייר. ד"ה להבין ענין ספירת העומר תשמ"ז. ועוד.
- 11) מנחות סה, ב ואילך. ת"כ ופרש"י עה"פ.
- 12) אמור כג, יא.
- 13) ר"ה ו, ב.
- 14) שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"א.
- 15) ראה לקו"ת שם: "פסח הוא יציאת מצרים, וחג השבועות הוא מ"ת, וקודם קבלת התורה היו צריכים לספור ז' שבועות שלימות, ואח"כ היו יכולים לקבל את התורה".
- 16) שמות ג, יב ובפרש"י.

ימים, כיון שביום השני יש לו גם את העבודה של יום ראשון, ולכן יש לו שני ימים⁹⁷ וכו', ועד שמגיע לשבע שבתות תמימות, שמורה על בירור כל שבעת המדות (עד למדת המלכות), כפי שכל מדה כלולה משבע, ועד להענין דתספרו חמישים יום.

ט) **ויש** להוסיף בזה, שגם בנוגע להגילוי מלמעלה, לא הספיק הענין דמדלג על ההרים, אלא הוצרך להיות גם הענין דמקפץ על הגבעות, כדי שיוכלו להגיע למ"ת (שהרי אע"פ שבכללות היו ב' הענינים דמדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות בשעת יצי"מ, הנה בפרטיות יותר הרי זה נחלק לב' הזמנים דיצי"מ ומ"ת, שהענין דמדלג על ההרים הי' בשעת יצי"מ, והענין דמקפץ על הגבעות הי' בשעת מ"ת, כמובא בהדרושים⁹⁸ מדברי הזהר⁹⁹). והענין בזה, כמבואר בכ"מ שמדלג על ההרים, אלו האבות¹⁰⁰, קאי על מדות דז"א, שנמשכו בו המוחין דאו"א, ועד להארה הכי גדולה דבכבודו ובעצמו, שעי"ז נעשה הענין דמשכני (אחר כך) לשון יחיד. אך כדי שיוכלו להגיע למ"ת, הוצרך להיות גם הענין דמקפץ (לא רק דילוג ברגל אחת, אלא גם קפיצה בשתי רגלים¹⁰¹) על הגבעות, אלו האמהות¹⁰², דקאי על ספירת המלכות, והיינו, שהוצרכה להיות ההכנה הן מצד ז"א והן מצד המלכות. ודוגמתו באדם למטה, הן מצד נפשו האלקית והן מצד נפשו הבהמית. ואז מגיעים מהענין דמדלג על ההרים לענין דמקפץ על הגבעות — דוקא כאשר יש ביניהם העבודה דספירת העומר, והניף את העומר, כפי שחודרת בפנימיותו (דאָס נעמט אים דורך) ועד לאופן שנשאר כן בתמידיות — קיפוץ בשתים, בשתי רגליו, וקפיצה שלמעלה מהליכה, ועאכו"כ למעלה מעמידה, ובלשון הקבלה (כמובא בהדרוש) הו"ע המשכת הכתר [כמשנת"ל בארוכה¹⁰² שכתר הוא בדוגמת דילוג וקפיצה לגבי הליכה שהו"ע החכמה, ועאכו"כ למעלה מעמידה שהיא בספירות שלמטה מהחכמה], שנמשך בחג השבועות לשניהם, הן לז"א והן למלכות (כמבואר בארוכה בקבלה¹⁰³), שלכן צריכה להיות גם ההכנה לזה הן מצד ז"א והן מצד מלכות, וכן בעבודה, הן מצד נה"א והן מצד נה"ב, כנ"ל.

- 97) ראה לקו"ת במדבר י, ד.
- 98) לקו"ת אמור לו, ג.
- 99) ח"ב קפב, ב.
- 100) ר"ה יא, א.
- 101) אהלות פ"ח מ"ה. ירושלמי ביצה
- 102) פ"ה ה"ב. הובא בלקו"ת שה"ש שבהערה 31.
- 103) ד"ה קול דודי די"א ניסן; ד"ה ובראשי חדשים; ד"ה כה אמר ה' השמים כסאי.
- 104) פרי עץ חיים שער חג השבועות
- 105) פ"א. הובא בסה"מ תרנ"ו ס"ע שפה. תרנ"ט ע' קצג. המשך תרס"ו ע' שכט. ועוד.

דערנעמען), אומרים שלא נבוש לעולם ועד, כ⁸⁶, כאשר יקויים היעוד⁸⁷ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו, אזי תהי' בושה שאין כמוה, שנמצא במעמד ומצב כזה שלא פעלו עליו כל עניני ההתבוננות, אפילו ההתבוננות דמי כמוכה באלים הוי', ועדיין נשאר שקוע בהבלי העולם.

(ח) **והנה** כשם שהצורך בכללות ענין ההתבוננות הוא בשביל (חלק האדם שמצדו יכול להיות שקוע בהבלי העולם, שזוהי) נפש הבהמית, רוח הבהמה היורדת היא למטה⁸⁸, ועי"ז ביכלתה לפעול העדר העלי' ועד לירידה גם בנוגע לגוף וחלקו בעולם — כמו"כ הוצרכה להיות העבודה עם נפש הבהמית גם לאחרי שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו. והענין בזה, שאע"פ שלפי שעה הי' הגילוי באופן שכולם ראו זאת, ולכן היו בני ישראל יוצאים ביד רמה⁸⁹, ובאופן שיצאו הן נפש האלקית הן נפש הבהמית הן גופו והן חלקו בעולם (כמ"ש⁹⁰ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול), הרי לאח"ז הי' צ"ל הענין דכי ברח העם⁹¹, כיון שהגילוי פעל רק על נה"א⁹², שלכן נאמר⁹³ משכני (אחריך) לשון יחיד⁹⁴. וכדי שיוכל להיות הענין דמ"ת, הוצרך להיות לאח"ז הענין דאחריך נרוצה⁹⁵, לשון רבים, הן נה"א והן נה"ב⁹⁶, ע"י העבודה עם נה"ב, שזוהי העבודה דספירת העומר. דהנה, כל המנחות באות חיטים, חוץ ממנחת סוטה ומנחת העומר שבאות שעורים⁹⁷, דשעורים הוא מאכל בהמה⁹⁸, שמורה על העבודה עם הנה"ב, והיינו, שתמורת זה שרוח הבהמה היורדת היא למטה⁸⁸, צריך להעלות את הנה"ב, שזהו מ"ש והניף את העומר, ועד שנקרא עומר התנופה, שזה נעשה ע"י המשכת המקיפים למטה עד לספירת המלכות (כמבואר בארוכה בהדרושים). וכיון שכללות העבודה דספה"ע מורה על בירור והעלאת נה"ב, לכן גם אופן הספירה הוא מלמטה למעלה⁹⁹, יום אחד ואח"כ שני ימים [לא יום שני, אלא שני

(86) ראה גם לקו"ת אמור שם: "ולכן בקשתנו ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה, היינו להבין דבר מתוך דבר... שבאמת הכל בטל בתכלית... בכדי שלא יהי' אח"כ הבושה לעולם ועד".
(87) ישע"י מ, ה.
(88) קהלת ג, כא.
(89) בשלח יד, ח.
(90) לך לך טו, יד. וראה תו"ח שמות יג, ד. לט, ג. בשלח קלו, ד. לקו"ש ח"ג ע' 824 ואילך. חכ"א ע' 80.
(91) בשלח שם, ה. וראה תניא ספ"א (מ, ב). לקו"ת ויקרא ג, א.
(92) ראה לקו"ת אמור שם: "כל הנ"ל שהוא בחי' רצוא יצ"מ אינו אלא לנפש האלקית בלבד... אבל נפש הבהמית וכו'".
(93) ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ג. שם, סע"ד. אוה"ת שה"ש ח"א ע' סד ואילך. ועוד.
(94) סוטה רפ"ב (יד, א). וראה לקו"ת ויקרא ג, א. אמור שם לה, ד ואילך. במדבר יא, ב ואילך.
(95) סוטה שם.
(96) ראה לקו"ת אמור שם.

(ב) **וממשיך** בלקו"ת¹⁰⁰, שפסח ושבועות הם רצוא ושוב. ומקדים לבאר, "כי הנה כתיב¹⁰¹ והחיות רצוא ושוב, שלמעלה הכל הוא בבחי' רצוא ושוב", שבוה נכללים כו"כ ענינים, הן חיות העולמות וסדר ההשתלשלות, וכן החיות דעשרה נקראים חיים¹⁰², כולל גם אתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים¹⁰³ (ע"י עבודת האדם), וכן הענינים דתורת חיים, שכולם הם באופן דרצוא ושוב. וכיון שעניני התורה הם באופן של כללות ופרטות¹⁰⁴, ומצד זה נעשה כן גם בכללות העולם ובעבודת האדם, הנה בכל עבודה פרטית צ"ל הענין דרצוא ושוב, לפי שכן הוא בעבודה הכללית, ועאכו"כ בנוגע לכללות הויית עם בני"י¹⁰⁵ (בפסח ושבועות)¹⁰⁶ — ש"פסח הוא בחי' רצוא, ושבועות הוא בחי' שוב¹⁰⁷. והיינו, שהרצוא הוא הענין דיצי"מ, שעז"נ¹⁰⁸ משכני אחריך נרוצה, והשוב הוא הענין דוירד הוי' על הר סיני¹⁰⁹, שהו"ע של המשכה מלמעלמ"ט, ועד לאופן של התיישבות, שלכן הו"ע השוב. ומצד הרצוא והשוב כפי שהוא באופן כללי (בפסח ושבועות), הרי זה נמשך גם בכל עבודה פרטית.

ולהבין הענין שהחילוק בין יצי"מ ומ"ת הוא החילוק שבין רצוא ושוב, וגם להבין מה שצריך להיות ביניהם הענין דספה"ע, דלכאורה מספיק הענין דיצי"מ, רצוא, והענין דמ"ת, שוב, ואעפ"כ אומרים שביניהם צ"ל הענין דספה"ע, יש להקדים תחילה נקודת הענין דמ"ת.

(ג) **והענין** בזה, דהנה, במ"ת נעשה תכלית השלימות בעולם¹¹⁰, ועד שמכל ד' פינות העולם ומלמעלה ומלמטה הי' נשמע הקול (עשה"ד החל מ) אנכי הוי' אלקיך¹¹¹ (כדאיתא במדרש¹¹²). ואז ביטל הקב"ה הגזירה ואמר העליונים ירדו למטה והתחתונים יעלו למעלה¹¹³, ולאח"ז התחילה עבודת האדם באופן שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה. ובאופן כזה היתה צריכה להיות גם ההכנה לזה מצד האדם, הן מצד ה"עליונים" שבו, שזוהי נפשו האלקית, שהיא חלק אלקה ממעל ממש¹¹⁴ (בהדגשה על תיבת ממעל), והן מצד ה"תחתונים" שבו, שזוהי נפשו הבהמית, ועד שנמשך גם בגופו ובחלקו העולם. ורק לאח"ז הי'

(15) יחזקאל א, יד.
(16) ראה אדר"ג פל"ד, י.
(17) ואתחנן ד, ד.
(18) ראה תו"כ ופרש"י ר"פ בהר.
(19) ראה יחזקאל קאפיטל טז.
(20) ראה לקו"ש ח"ח ע' 119. חכ"א ע' 63. חל"ג ס"ע 32 ואילך.
(21) שה"ש א, ד. ראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' נט. סד"ה ובראשי חדשיכם שנה זו. ועוד.
(22) יתרו יט, כ.
(23) ראה תניא פל"ו. ועוד.
(24) יתרו כ, ב.
(25) ראה תנחומא שמות כה. שמו"ר פ"ה, ט. תיקוני זהר תכ"ב (סד, ב).
(26) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג.
(27) תניא רפ"ב.

יכול להיות ביטול הגזירה לגמרי, והתחלת העבודה באופן שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה. וכשם שבמ"ת הי' ביטול הגזירה באופן שהקב"ה אמר ואני המתחיל, שנאמר²² וירד ה' על הר סיני, ולאח"כ נאמר²⁸ ואל משה אמר עלה אל ה', הנה כן הוא גם בכללות עבודת האדם, שצ"ל תחילה הנתינת כח למעלה (שזהו"ע דאני המתחיל), ולאח"כ נעשית עבודת האדם (שזהו"ע ואל משה אמר עלה אל ה').

וזהו שלפני התחלת העבודה דעומר התנופה, הנה לכל לראש נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו²⁹, שזהו גילוי מלמעלה מעלה, ועד שהוא ממקום שלמעלה לגמרי ואינו בגדר כלל דמעלה ומטה, כמובן מפירוש כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³⁰, שבכבודו קאי על מלכות דא"ס שלפני הצמצום ובעצמו קאי על תפארת דא"ס שלפני הצמצום. ועי"ז היתה הגאולה (וגאלם²⁹) והיציאה ממצרים, ובאופן של דילוג וקפיצה³¹, הן למעלה, כמ"ש³² קול דודי גוי' מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, למעלה מכל מדידה והגבלה, והן למטה, ע"י העבודה דושחטו הפסח³³ באופן שעשו כל עבודתו דרך דילוג וקפיצה (כדאיתא בפירוש רש"י³⁴), ועד לפשטות ענין היציאה מארץ מצרים — יציאה ממצרים וגבולים שאין למטה מהם, כמבואר בכ"מ³⁵ בנוגע למעמד ומצב שבו היתה אז ארץ מצרים.

ומזה נמשך גם הענין דיציאת מצרים (יציאה מן המיצרים והגבולים) בעבודת האדם, שזהו החיוב דלמען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך³⁶, וכמבואר בתניא³⁷ בפירוש מארו"ל³⁸ בכל דור ודור (וכל יום ויום) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא (היום) ממצרים, שהו"ע יציאת נפש האלקית ממאסר הגוף ליכלל ביחוד אור א"ס ב"ה ע"י עסק התומ"צ בכלל ובפרט בקבלת מלכות שמים בק"ש כו', ולכן תקנו³⁹ פ' יציאת מצרים בשעת ק"ש דוקא (שסיום העבודה

28) משפטים כד, א.
29) הגש"פ פיסקא "מצה זו". ושם לפני פיסקא "ויוציאנו".
30) סה"מ אעת"ר ע' עה (ושם: דכבודו הוא בחי' מל' דא"ס .. ובעצמו היינו בחי' עצמות א"ס). ועד"ז בסה"מ תער"ב-תרע"ו ע' סז. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקכד. וראה גם ד"ה ובראשי חדשיכם שנה זו.
31) ראה ד"ה קול דודי בלקו"ת שה"ש טו, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ט ס"ע מזו ואילך. אוה"ת דרושים לפסח (ויקרא ח"ג) ע' תשעג ואילך. שה"ש ח"א ס"ע רנה ואילך. ד"ה קול דודי דש"פ מצורע וי"א ניסן שנה זו.
32) שה"ש ב, ח. וראה שהש"ר עה"פ.
33) בא יב, כא.
34) שם, יא.
35) ראה תו"כ, פרש"י ורמב"ן אחרי יח, ג. ועוד.
36) ראה טז, ג.
37) פמ"ז.
38) נוסח הגש"פ — מפסחים קטז, ב.
39) ראה ברכות יב, א ואילך.

שרומז על אלופו של עולם, אלופו של הח' והד'. ולכן לא נאמר יחיד, כי, הענין דיחיד ומיוחד אינו שולל שתהי' מציאות בפני עצמה של ח' וד' (ככל הפרטים האמורים). ורק הענין דאחד, שמורה על הקישור של הח' והד' עם הא', אלופו של עולם, שהוא ראש התיבה, ונעשה אלופו של הח' והד', הרי זה מדגיש שלילת ענין השיתוף.

אמנם גם לאחר שלילת ענין השיתוף (שאינו אלא כגרזן ביד החוצב בו, כיון שאינו בעל בחירה), הרי יש עדיין איזה מציאות (מציאות של גרזן). ועל זה מוסיף בתרגום אונקלוס לית בר מינך, שאין מציאות כלל (אפילו לא מציאות של גרזן), שזהו הענין דאין עוד מלבדו. והביאור בזה (כמבואר בארוכה במאמרים הנ"ל⁸²), ע"פ המובא בשער היחוד והאמונה בתחילתו תורת הבעש"ט עה"פ⁸³ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, שכל מציאות שיש בעולם אינה אלא עי"ז שנמצא בה תמיד דבר הוי' שמהוה אותה מאין ואפס המוחלט בכל רגע ורגע מחדש. ומזה מובן שלית בר מינך, דכיון שבכל רגע צ"ל התהוות המציאות מחדש, וההתהוות היא ע"י דברך הוי', שנמצא בה באופן דנצב, נצב מלך⁸⁴, ומהווה ומחי' ומקיים את כל המציאות, הרי אין מציאות כלל, אין עוד מלבדו.

ז) והנה כאשר האדם יתבונן בענין דמי כמוכה באלים הוי', לפי ב' הפירושים הנ"ל, הרי אפילו אם הוא שקוע בהבלי העולם, הנה בראותו שכל מציאות העולם אינה אלא כגרזן ביד החוצב בו (כפירוש הת"י), הרי בודאי שאין מקום להיות שקוע בהגרזן, בה בשעה שישנו החוצב בו. ועאכו"כ לפי הביאור שאין אפילו מציאות של גרזן (כפירוש הת"א), כיון שבכל רגע יש צורך בהתהוות חדשה ע"י דברך הוי' שנצב בו.

אמנם אפילו אם (מאיזה סיבה) יש מציאות באדם העובד שגם התבוננות הנ"ל אינה פועלת עליו, הנה על זה ישנו חלק התפלה שמצד עבודת יעקב, מדת הרחמים, לעורר רחמים רבים על נפשו, שיתבונן בזה ויבקש אבינו אב הרחמן רחם עלינו. ומקדים לזה ברחמין הרבים (רחם עלינו), שאע"פ שמצד מעמדו ומצבו אינו מרגיש שצריך לרחם עליו, הנה בקשתו היא שיהי' ענין הרחמנות מצד רחמיו של הקב"ה (ברחמין הרבים)⁸⁵. וכדי שסוכ"ס יפעל עליו (דאס זאל אים

82) סה"מ תרכ"ו ע' יט. ע' נו.
83) תהלים קיט, פט.
84) מלכים"א כב, מח.
85) ראה גם לקו"ת מסעי פח, ד. פ' ראה לב, ג.

של הקב"ה (שנותן בו נשמה) כדי שיהי' בהם ענין החיות כו' ומציאות של אדם, ואעפ"כ אומרים שיש שלשה שותפין.

אך עז"נ מי כמוכה באלים גו', לית כוותך, לשלול ענין השיתוף, כולל גם השיתוף דמלאכים (שנקראים אלקים) באופן שמיכאל מימינו וגבריאל משמאלו, והיינו, לפי שהמלאכים (שעל ידם נמשכת ההשפעה) אינם בעלי בחירה⁷⁰, אלא הם רק כגרזן ביד החוצב בו⁷¹ (כמו גרזן שנברא לשם תכלית ותפקיד מסויים, אבל אין לו בעלות כלל), ולכן לא שייך להתייחס אליהם באופן של עבודה, בקשה ותפלה וכיו"ב, כשם שלא שייך לבקש איזה דבר אצל הגרזן [ואין זה כמו אביו ואמו, שנקראים שותפין, בגלל שהם בעלי בחירה עכ"פ (ואע"פ שהבחירה ניתנה להם ע"י הקב"ה, הרי עי"ז נעשו מציאות של בעלי בחירה), משא"כ מלאכים, כיון שאינם בעלי בחירה, לא שייך אצלם ענין של שותפות, אפילו לא בדוגמת השותפות של אב ואם עם הקב"ה].

וזהו ששלילת ענין השיתוף הוא לא מהציווי אנכי גו' לא יהי' לך וגו'⁷², ששולל עי"ז⁷³, אלא מהפסוק⁷⁴ שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד (כמובא במאמר⁷⁵ מדברי הפוסקים). והענין בזה⁷⁶, דהנה ידוע הדיוק בתיבת אחד⁷⁷, דלכאורה הול"ל יחיד, שהוא ענין נעלה יותר באחדות, כי אחד יש גם אחד המנוי (בכל מציאות שיש בה כו"כ ענינים), וכמו יום אחד שנאמר בברה"ע, שלאחריו הי' יום שני והימים שלאח"ז, וכן בנוגע ליי"ב השבטים נאמר⁷⁸ שלחו מכם אחד, דאף שהיו יי"ב, הנה זה ששלחו אותו, קיבל התואר שנקרא בשם אחד. משא"כ יחיד פירושו יחיד ומיוחד, ולא שייך לומר יחיד שיהי' לאחריו שני. אך הענין הוא, שציווי זה בא לשלול (לא ענין של עי"ז, אלא) ענין השיתוף, והרי הצורך בשלילת ענין השיתוף הוא כשיש מציאות של עולם, שבעה רקיעים וארץ, ואז ישנו הענין דק"ש, כד אמליכתי למעלה ולמטה ולד' סטרינ⁷⁹, וענין זה נרמז בתיבת אחד, כדאיתא בב"ב⁸⁰ מהסמ"ק⁸¹ שהח' רומז על ז' רקיעים וארץ (מעלה ומטה), והד' רומז על ד' סטרי העולם, וראש התיבה הוא א',

(70) ראה תניא רפ"ט. (71) ע"פ ישע"י י, טו. וראה גם אוה"ת נח ואילך). (72) ח"ג תרנח, א. (73) יתרו כ, ב"ג. (74) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ו. (75) ואתחנן ו, ד. (76) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ו. (77) ראה גם תו"א וז"ל, ב ואילך. (78) מקץ מב, טז. (79) ברכות יג, ב. (80) אור"ח סימן סא (ד"ה כתב סמ"ק). (81) סימן ב.

דק"ש הוא בפסוק⁴⁰ אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים גו'), מפני שהן דבר אחד ממש.

ד) אך כיצד יוכל להיות בעבודת האדם ענין היציאה ממצרים, בה בשעה שנשמתו ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁴¹, ובלשון התניא⁴²: עוה"ז כו' התחתון כו' שאין תחתון למטה ממנו, ושם גופא נתלכשה בנפש הבהמית ובגוף, ועד להתעסקות בעניני העולם, שזהו ענין של מצרים בעולם קטן זה האדם⁴³. אך הענין הוא, שהיציאה ממצרים היא ע"י ענין התפלה, שהיא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה⁴⁴, והיינו, שאע"פ שנמצא ב"ארצה", למטה מארץ (כהפירוש הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴⁵), הנה ראשו מגיע השמימה, למעלה משמים, והיינו, שע"י התפלה ה"ה מתעלה מארצה עד השמימה.

והענין בזה, כפי שממשיך לבאר בלקו"ת⁴⁶ ש"אמרו רז"ל⁴⁷ תפלות אבות תקנום, פי' אבות הם חג"ת, שנמשך מהם אהוי"ר ורחמנות, שהם אברהם יצחק ויעקב", והיינו, שהעלי' בהסולם מוצב ארצה עד השמימה היא עי"ז שהתפלה היא בדוגמת עבודת האבות, שזהו ש"כל התפלה (עניני פסוקי התפלות ותוכן הבקשות) היא בג' מיני פסוקים, היינו פסוקים של חסד כו' שהוא בחי' אברהם אוהבי"ז⁴⁸ (ועד"ז פסוקים הקשורים עם עבודת יצחק ויעקב, כדלקמן), שע"ז בא לאהבת ה', כמ"ש⁴⁹ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. ובכללות הרי זה ע"י שמתבונן בגדלות הבורא, עד שרואה שכל סדר ההשתלשלות אינו תופס מקום לגמרי ואין לו ערך כלל, וכידוע כפי שהוא במספרים, ש"אפילו אחד לגבי רבוא רבבן יש לו ערך כו', אבל רבוא רבבן לגבי בלי גבול כו' אין ערוך כלל" (כמבואר גם בתניא⁵⁰), והיינו, שככל שיהי' הגבול גדול ביותר, אין לו תפיסת מקום כלל לגבי גבול, ועאכו"כ כשמדובר אודות ענין שהוא למעלה מגדר גבול וכלי גבול גם יחד, הרי מובן עד כמה היא העדר התפיסת מקום לגמרי. וכאשר מתבונן בזה כדבעי (ביז אַז דאָס נעמט אים דורך אינגאַנצן), ותופס (ער כאַפט זיך) שע"י עבודתו יכול לעלות ולהגיע לענין זה (השמימה), אזי יהי'

(40) שלח טו, מא. (41) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב. (42) פל"ו. (43) תנחומא פקודי ג. זח"ג רנו, ב. תקו"ז (44) תס"ט ק, ב. קא, א. וראה אדר"נ ספל"א. (45) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רטו, ב. (46) אמור שם, ג. (47) ברכות כו, ב. (48) ישע"י מא, ח. (49) ואתחנן ו, ה. (50) פמ"ח. (40) ראה טו, מא. (41) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב. (42) פל"ו. (43) תנחומא פקודי ג. זח"ג רנו, ב. תקו"ז (44) תס"ט ק, ב. קא, א. וראה אדר"נ ספל"א. (45) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רטו, ב. (46) אמור שם, ג. (47) ברכות כו, ב. (48) ישע"י מא, ח. (49) ואתחנן ו, ה. (50) פמ"ח.

אצלו ענין האהבה, ועד שנוסף על האהבה בכל לבכך ובכל נפשך, תהי' אצלו האהבה באופן דבכל מאדך, שהענין דמאד הוא למעלה ממדידה והגבלה, "לצאת מן המיצרים וגבולים". ועד"ז בנוגע לענין היראה, שזהו"ע פחד יצחק הי' ליי⁵¹, כשמתבונן בשפלות האדם, או שמתבונן אפילו בגדלות הבורא — עד כמה נוגע כל תנועה כו', ועד שאמרו⁵² מאן דמחוי במחוג קמי' מלכא כו', שזה מעורר אצלו ענין העבודה שמצד היראה, ולא רק יראת העונש, אלא למעלה מזה, עד למדרגת יראה עילאה בתכלית השלימות (הקשורה עם אות יו"ד של שם הוי"53, ועד לקוצו של יו"ד), שגם היא למעלה ממדידה והגבלה. ונוסף לזה ישנו ענין השלישי בעבודה, שקשור עם מדת יעקב, שענינו מדת הרחמים, שזהו ענין "פסוקי רחמנות שבתפלה, המלך המרומם כו' ברחמיך הרבים רחם עלינו, אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל כו' ולא נבוש לעולם ועד"⁵⁴. והענין בזה, שישנו מי ש"אף שמתבונן בכל הנ"ל לא יבוא לבחי' ואהבת כו', מחמת שקשור מאד בהבלי העולם כו', אזי העצה לזה הוא לעורר רחמים רבים על נפשו כו'".

(ה) **ויש** להוסיף בזה, שאפילו מי ששקוע רח"ל בהבלי העולם עד שעניני ההתבוננות האמורים לעיל אינם יכולים להוציאו מזה, ולפעול שיבוא לאהבה ויראה כו', הנה גם עליו יכולה וצריכה לפעול ההתבוננות המבוארת בארוכה בכמה דרושי אדמו"ר מהר"ש [בעל יום ההולדת], וגם במאמר ד"ה מי כמוכה⁵⁵ [א' המאמרים שהי' חוזר עליו אחת לשתיים או שלש שנים כדי לטהר את האויר, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁵⁶ שכך נהג כל נשיא בנוגע למאמריו], ונקודה מזה גם בהמשך מים רבים⁵⁷. ומבואר שם, שבפירוש הכתוב⁵⁸ מי כמוכה באלים הוי' מי כמוכה נאדר בקודש, תרגם יונתן לית כוותך באילי מרומא (שהם המלאכים שנקראים בשם אלקים⁵⁹), ואונקלוס תרגם לית בר מינך. והיינו, "כי לפי הנראה מפשט הפסוק הי' אפ"ל שמי כמוכה שיהי' נאדר בקודש ונורא תהלות כו', אבל יש ח"ו מי שאינו נאדר בקודש ונורא תהלות". ולכן מוסיף התרגום ביאור בזה [שהרי ענין התרגום הוא לא רק

(51) ויצא לא, מב. (52) ראה חגיגה ה, ב. (53) ראה תו"א מקץ מ, ד. לקו"ת בלק עג, א. (54) ברכות ק"ש. (55) תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' קנה ואילך. ה"ז. (56) אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ ח"ו ע' רסז. "היום יום" כח תמוז. (57) תרל"ו פקני-ח"קס (ע' קעד ואילך). (58) בשלח טו, יא. (59) זח"ב מג, א. רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ב וראה גם בהנסמן שם).

לתרגם ללשון המדוברת והרגילה, אלא גם להוסיף ביאורן, שלית כוותך כו' (לא רק מצד המעלה והעילוי דנאדר בקודש וכו', אלא) "שלא נמצא כלל אלקות זולתך", שזהו ע"ד מ"ש אין עוד מלבדו⁶⁰, וכמ"ש הרמב"ם בהתחלת הלכות יסוה"ת⁶¹ בנוגע לאמתת המצאו: הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתתו (ומסיים) והוא שהתורה אומרת אין עוד מלבדו כו'. ובתרגום אונקלוס מוסיף ענין נעלה יותר, לית כך מינך, כדלקמן.

(ו) **וביאור** הענין, דהנה, לית כוותך הוא שלילת ענין השיתוף, שאין זה ענין של ע"ז, שהרי הציווי על ע"ז הוא משבע מצוות בני נח (שעל זה נצטווה כבר אדה"ר⁶², ובמילא נצטוו על זה כל בני נח), ואילו בנוגע לשיתוף ידועה מחלוקת הפוסקים אם ב"נ נצטוו על השיתוף או לא (כמובא במאמרים⁶³ מראה המקומות), ומזה גופא מוכח שזהו ענין שנתחדש בנוגע לבנ"י, משא"כ בני נח, שאפילו לפי הדעה שנצטוו על השיתוף, הרי מזה גופא מוכח שיש קס"ד ומקום בסברא לומר שלא נצטוו.

ובהקדים כללות החילוק בין ע"ז לשיתוף, כמובן ע"פ מאמר המדרש⁶⁴ בענין המלאכים, שיש דעה שנבראו בשני, ויש דעה שנבראו בחמישי (כמ"ש⁶⁴ ועוף יעופף, ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל), אבל הכל מודים שלא נברא בראשון כלום, שלא יאמרו שמיכאל מותח בדרומו וגבריאל בצפונו והקב"ה ממדד באמצע, הה"ד⁶⁵ אנכי ה' עושה כל גו' מאתי, מי אתי כתיב, מי הי' שותף אתי במע"ב. ולכן, ביום הראשון (שאו ברא אלקים את השמים ואת הארץ⁶⁶, את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי⁶⁷) נאמר יום אחד⁶⁸, שהי' הקב"ה יחיד בעולמו, ללא שיתוף, אפילו לא ע"י מיכאל וגבריאל. ונמצא, שענין השיתוף יתכן גם על המלאכים מיכאל וגבריאל, שהם נבראים, ומאחר שהם נבראים, הנה אפילו אם היו נבראים ביום ראשון, לא הי' שייך לומר עליהם ח"ו לשון אלקים, כי אם לשון שיתוף, שאינו ע"ז, אלא ע"ד שאמרו רז"ל⁶⁹ שלשה שותפין יש באדם אביו ואמו והקב"ה, והרי מובן שחלק האב והאם הוא לגמרי באין ערוך, לא רק בגלל שגם אביו ואמו הם בריות שנבראו ע"י הקב"ה, אלא שאפילו לאחר שהם כבר במציאות של אב ואם, הנה החלק שבא מצד האב והחלק שבא מצד האם זקוקים לחלקו

(60) ואתחנן ד, לה. (61) פ"א ה"ד. (62) ב"ר פט"ז, ו. רמב"ם הלי' מלכים פ"ט ה"א. וראה סנהדרין נו, א. (63) ב"ר פ"ג, ח. (64) ב"ר פ"ג, ח. (65) ישעי' מד, כד. (66) בראשית שם, א. (67) פרש"י שם, יד. (68) שם, ה. (69) קדושין ל, סע"ב. נדה לא, א. וראה לקו"ש חל"ו ע' 91 ואילך. (64) בראשית א, כ.